

פר' פירוש ופירו' א' א' א'

200

1 ב) והקריבו לפני ד' וכפר עליה וגוי (וי"ב, ז'). בפשוטו היה נראה לפרש תיבת וכפר עליה, שזה גמר טהרתה, דמחוסד כפורים אינו נכנס למקדש ואינו אוכל בקדשים, ורק לאחר הבאת קרבנה נגמרת טהרתה. אכן עיי"ש ברמב"ן, שתקריב כופר נפשה לדי' ... כופר נפשה... ורבותינו אמרו בשעה שכורעת לילד קופצת ונשבעת לא אזקק עוד לבעלי וכו'. ועיי' כלי יקר שכתב, שכפרה זו היא על העון הקדום של חוה, שגרם לה צער לידה וכו'. והנראה לבאר בזה, דהנה הקב"ה אסר על האדם ואשתו אכילת עץ הדעת, וצריך להבין - הלא בכל יום אנו אומרים בתפילה אתה חונן לאדם דעת... חנונו מאתך דעה בינה והשכל, ומי"ט לא ירצה הקב"ה שיחכם האדם עיי"ז שיאכל מעץ הדעת. והרב ר' ראשונים ביארו שענין צלם האלקים אשר נתן הקב"ה לאדם קאי אחכמה ודעת. והרמב"ן (בפי' עה"ת לפי בראשית ב', ט') ביאר שהאכילה מעץ הדעת טו"ר לא היה מכניס לאדם יותר חכמה ודעת, אלא רגש של רצון תאוה והנאה. וזה כמעט זהה עם מש"כ הרמב"ם בספרו מורה נבוכים (בתחילת הספר, פרק ב').

טו
לפ' הרב

16 והנראה לפרש בזה על פי מאי דאיתא בגמרא סוף פרק ג' דנדה (ל: דרש רבי שמלאי, למה הולד דומה במעי אמו ... ומלמדים אותו כל התורה כולה... וכיון שבא לאויר העולם, בא מלאך וסוטר על פיו ומשכחו כל התורה כולה וכו'. [ועיי' דברי הרמ"א ליו"ד (סוף סי' רס"ה) שליל שבת לאחר שנולד זכר נהגו לעשות סעודה ומשתה, ועיי"ש בט"ז שהביא מהדרישה שענין סעודת השלום זכר הוא בחינת סעודת הבראה על כך ששכח התינוק את כל תורתו.] והוא תמוה, מדוע יעשה המלאך רשעות שכזו לשכחו כל מה שלמד. [עיי' בזה בס' נפש הרב (עמ' ט"ו)].

20 והנראה לומר בזה, דרז"ל דרשו עה"פ אם בחוקותי תלכו, שתהיו עמלים בתורה, שמעלה גדולה היא לעמול בתורה. [וענין זה של עמלה של תורה היינו שימשיך בלימוד תמידי, ושאף פעם לא יתאכזב על חוסר הצלחתו.] וכן דרשו עוד רז"ל עה"פ (שבפי' חקת) זאת התורה אדם כי ימות באהל, שאין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, וכן אמרו באבות - כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל וכו', ואין הכונה שכן לצורך להיות דוקא, אלא הכונה, שאפילו אם יהיה כן - מקווייבים אנו ללמוד, וכמעשה דחלל ביומא (לה:), ת"ר עני ועשיר ורשע באים לדין, לעני אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה, אם אומר עני הייתי, והייתי טרוד במזונותי, אומרים לו, כלום עני היית יותר מהלל, אמרו עליו על הלל הזקן שבכל יום ויום היה עושה ומשתכר בטרפליק, חציו היה נותן לשומר בית המדרש וחציו לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו, פעם אחת לא מצא להשתכר וכו', ששיטת התורה היא שא"א לקנות חכמה מבלי שתקדום לה יגיעה. [יגיעה ברעכט וועלטען.] ולא דוקא בנוגע לחכמה קיימא לן הכי, אלא אף בנוגע לכל ברכה וכל חסד הבא מאת הקב"ה נמי הכי קיי"ל, וכדאיתא בגמרא ברכות (ה.) דג' מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל, וכולן לא ניתנו אלא עיי' יסורין, ואלו הן תורה וארץ ישראל ועולם הבא. ומה שמתפללים בטליחות - חסד חנם לנו עשה, היא תפילה כסופה, כי אם באמת יקבל חסד חנם, לא יסאר בבחינת חנם, כי זה החסד יחייבו להתייגע אחר כך. וענין זה של היגיעה הוא הנקרא בקבלה אתערותא דלתתא.

46 ועיי' מורה נבוכים (ח"א פרק ל"ד) שהמשיל הרמב"ם משל, שאם יעורר האדם את חברו באמצע הלילה ויקיצנו באמצע שינתו, וישאלנו אם הוא רוצה להשיג חכמה, בודאי יאמר שכן, שהרי האדם בטבעו סקרן הוא (אינקוויזיטייוו) ורוצה לדעת את הכל. אבל אם יאמר לו - נו, טוב, תפסיק לישון ותעמוד על רגליך ותלך ללמוד, ותרכוש חכמה, ימאן בזה, כי כל אדם עצלן הוא בטבעו, וחושב בשעת מעשה שכבר יש לו די חכמה. ורגש זה נובע מגאותו, והעצלות היא החסרון הכי גדול שיש לו לאדם המונעו מלרכוש חכמה. [ובברכת אתה חונן רוב בני אדם לא מתכוונים עבור עצמם, כי כולם חושבים שכבר יודעים מספיק.] ודעת הרמב"ם בענין הבחירה היא שכל מה שרוצה יכול האדם לפעול, ולא רק שיש בידו את הבחירה לבחור באפשרות הטוב או הרע העומדים לפניו, אלא שיש בידו לפעול אפילו יותר מכחותיו. [השוה מש"כ בס' מפני הרב (מהדורת תשס"ה, עמ' קס"ט) בענין בחירה חפשית.]

11

1 ונראה דזה היה חטאו של אדם הראשון בעצ הדעת, שבאכילה ממנו נופלים במוחו ידיעות וחכמות מבלי יגיעה - וזה חטא סמור. ואילו לא רצה אדם הראשון לקבל את החכמה במהירות תיכף ומיד מבלי שום יגיעה מקודם היה מספיק מקצת יגיעה. ומחמת החטא עונשו היה שמעכשיו צריכים יותר יגיעה, ונמצא שהעונש היה מדה כנגד מדה. ונקנס האדם במיתה עבור חטא עץ הדעת (ואל עפר תשוב), וכן נתקללה חוה הרבה ארבה עצבונך והרונך, בעצב תלדי בנים, עייש בתרגום יונתן [והוא מהגמ' סוף ערובין (ק)]. שכלול בקללת חוה היה ענין דם הנדה ודם הזיבה, ועיין דברי הרמב"ן בריש פי חקת, שטעם טומאת המת בעטיו של נחש, (דאין מיתה בלא חטא), כי הנפטרים בנשיקה לא יטמאו מן הדין, והוא שאמרו, צדיקים אינם מטמאים. ונראה דזה ר"ל הכלי יקר הנ"ל, שהזבה טעונה קרבן לכפרה, כי דם הנדה ודם הזיבה, כמו המיתה ברוב בני אדם - שמתים בגלל חטאם, הכל מקללת הקב"ה לאחר חטא עץ הדעת, ולכך יש עמהם טומאה, וטעונים גם כפרה.

16 והנה אדם הראשון קודם מתן תורה היה, וטבעי היה, ושני צרכיו הכי גדולים היו פרנסה, בכדי לאכול ולהמשיך לחיות; ובנים, שאדם ראה בהם המשך לחייו שלו, ועיי הבנים והנכדים - פורח ממנו במקצת פחד המיתה, (אשר מהאי טעמא גרמה ההשגחה לכך שיהיו האבות והאמהות עקרים ועקרות, כדי שירגישו ויבינו היאך שענין לידת הבנים מהתסדים הכי גדולים של ד' הוא.) ובשני ענינים אלה (הפרנסה ולידת הבנים) קלל הקב"ה לאדם ולחוה (בעצב תלדי בנים, ובוזעת אפיך תאכל לחם), חבלי לידה לחוה, ומלחמת החיים לאדם.

26 וזחו ענין הכפרה הנצרכת לילדות, שנשבעת שלא תזקק לבעלה, כלומר, שכל אדם חוזר ושונה עוד הפעם בחייו שלו - על חטאו של אדם הראשון, שלא רוצים ביגיעה ובעמל המביאים לידי ברכה והצלחה, ורביקה טוענת תיכף ואומרת - אם כן, למה זה אנכי. ואברהם תיקן בחייו את חטאו של אדם הראשון, שאדם הראשון מיהר תיכף - ולא המתין כמה שעות עד שתכנס השבת, ואברהם אבינו המתין הרבה הרבה שנים עד שהיה לו בן משרה אשתו. ובמדרש יש [הובא ברמב"ן ריש חולין] מי יגלה עפר משניד אדם הראשון, שלא רצה להמתין, דאילו היה ממתין עד שבת היה מותר לו לאכול מעץ הדעת, ובני ישראל ממתנינים ז' ימים עד שטובלת האשה, וממתנינים ג' שנים לאכול פירות האילנות, וממתנינים מלאכול בשר הבהמה עד שבדקים את הריאה, ורוב דיני התורה מלמדים אותנו משמעת (דיציפליין) והצורך להמתין, ושלא לחטוף במהירות.

צבע הלבן סימן טומאה או טהרה?

1 "וראה הכהן והנה שאת לבנה בעור והיא הפכה שער לבן" (ויק, יג, ז).

1 מקשים המפרשים, בפרשתנו למדים אנו שצבע לבן סימן נגע וטומאה. ואילו לגבי שער המשתלח לעזאזל ביום כיפורים מצינו שצבע לבן סימן טהרה הוא. דאמרו בגמרא (יומא סז) בראשונה היו קושרים לשון זהורית על פתח האולם מבחוץ, הלבין היו שמחים, לא הלבין היו עצובים, שנאמר "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו" (ישעיה יא). הרי שצבע לבן סימן לטהרה וכפרת עוונות, ואיך לגבי נגעים צבע הלבן סימן לטומאה?

6 ונראה לבאר, לימדה אותנו כאן התורה כאשר אדם חוטא בחטאים שבין אדם לחברו - כלשון הרע ורכילות ומעורר ריב ומדון, הסימן הטהור ביותר נהפך

לטומאה. והצבע הלבן שהוא סמל לטהרה נהפך לטומאה. ואל יחשוב האדם כי טוב עושה בזה שמדבר ומעורר ריב, ומעשיו טהורים הם, לא ולא! טמא הוא | ונגע יקרב באהלו...

2 סיפור רבי צמח שלומוביץ זצ"ל שבעיר אחת בליטא, פרצה פעם מחלוקת גדולה שהיתה נטושה זמן רב, עד שגבר צד אחד והמחלוקת שככה. לאחר זמן הגיע תלמיד חכם לעיר והצטרף לצד החלש, ועיי זה שוב התעוררה המחלוקת בכל עוזה, והגיעה השמועה הזו להגאון הצדיק רבי ישראל מסלנט זצ"ל.

אמר על כך רבי ישראל מסלנט: יש והיצר הרע מגדל יהודי ומפטם אותו בשבעים שנה של לימוד התורה הקדושה, הכל כדי שיוכל להצית מחלוקת, שכן בראותו תלמיד חכם - כולם ישמעו לו ויסחפו במחלוקת. והוסיף על זה ר' צמח בשם ר' שמחה זיסל מקלם, שזהו מה שחז"ל סיפרו על יוחנן כהן גדול ששמונים שנה שימש בכהונה גדולה ולבסוף נעשה צדוקי, היינו ששמונים שנה אלה היו כדי שיוכל להיות את"כ צדוקי, והוא שאמר דוד המלך (תהלים לז) "צופה רשע לצדיק ומבקש לתמיתו", שהיצר הרע אורב וצופה לצדיק שנים ארוכות כדי שיוכל להמיתו.

(4)

6

וכבר ידוע המעשה שהיה באחד שקראו לו "דוד שותק", שהחווה מלובלין זי"ע אמר עליו, כי היצר הרע שמר אותו אפילו מאבק לשון הרע, כדי שיאמינו ללשון הרע שיאמר פעם... (ישאל אביך ויגדך" ח"ג)

11

"וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא" (יג, מה)

(5)
 טמא קטן וטמא גדול

אומר השל"ה הקדוש: מכאן רמז למה שאמרו חז"ל (קידושין ע, ע"ב) 'כל הפוסל במומו פוסל', שהמצורע הוא הטמא וקורא לחברו 'טמא'... וכן כתב הרמב"ם (הל' איסורי ביאה יט, יז) "...וכן כל הפוסל את האחרים תמיד... ואומר עליהם שהן ממזרים, חוששים לו שמא ממזר הוא, ואם אמר עליהם שהן עבדים חוששין לו שמא עבד הוא. שכל הפוסל במומו הוא פוסל".

הבעל שם טוב הקדוש ביאר בכך את המשנה בנגעים (פ"ב מ"ה) "כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו". פשט הדברים שכל הנגעים אדם רואה אם לטהר או לטמא, חוץ מנגעי עצמו שנגוע בדבר. אך בדרך דרש המשנה נדרשת כך: "כל הנגעים אדם רואה חוץ" כל הנגעים שאדם רואה בחוץ אצל אחרים, זה "מנגעי עצמו" זה הנגעים שלו שרק רואה אותם אצל אחרים.

6

מספרים על חלבן של איזה כפר, שקיבל פעם הזמנה לבית משפט, הדבר הסעיר את רוחו שכן הוא היה איש ישר, שהתנהג תמיד בנאמנות ומוסריות, אף פעם לא רימה, שיקר או גנב, הוא גם לא שתה לשוכרה בשעות הבוקר, דבר האסור על פי החוק בכפר. הוא לא ידע למה מזמינים אותו למשפט, אבל האופה ידע. האופה היה רגיל לקנות חמאה וגבינה מהחלבן המקומי והשתמש בהם לאפייה. יום אחד

11

עלה בו החשד שגושי החמאה שהחלבן מוכר לו שוקלים פחות מקילו, למרות שהחלבן הצהיר שכל גוש שוקל קילו בדיוק, לא פחות ולא יותר.

6

האופה החליט לבדוק את הענין, ובמשך תקופה הוא שקל בעקביות כל גוש של חמאה שקנה מהחלבן, והוא אכן גילה שגושי החמאה שוקלים פחות מקילו, לפעמים 900 גרם, לפעמים 850, ואפילו 800. "מרמים אותי" הוא אמר לאשתו בכעס, "אני לא אשתוק על זה". הוא ניגש אל השופט המקומי והתלונן על מעשיו של החלבן. "חייבים להעמיד אותו לדין!" אמר האופה, "אי אפשר לתת לו לרמות את כל תושבי הכפר. אנשים סומכים עליו".

4

עוד באותו היום תלה שליח של בית המשפט המקומי הזמנה למשפט, על פתח פיתו של החלבן. החלבן הגיע לבית המשפט רועד ונפחד. הוא מעולם לא ראה את בית המשפט, ומעולם לא דיבר עם השופט שהטיל אימה על כל תושבי הכפר. "אני מניח שיש לך משקל מדוייק במחלבה" פתח השופט את הדין. "לא, כבודו", אמר החלבן, "אין לי משקל". "אז איך בדיוק אתה שוקל את החמאה שאתה מוכר לאופה? האם אתה סתם כך מחליט שזה קילו?!" הרעים השופט בקולו. "חס

26

(3)

1
 וחלילה, אדוני השופט, אני איש ישר, לעולם לא עלה על דעתי לעשות דבר כזה, פשוט מאוד, בניתי לעצמי משקל מאזניים, כזה שצריך לשים משקולת כצד אחד כדי שתאזן את החמאה שבצד השני". השופט הנהן בראשו בהבנה, והחלבן המשיך: "בכל יום כשאני בא לשקול את החמאה עבור האופה אני מניח בצד השני של המשקולות, כיכר לחם של קילו שאותה אני קונה בבוקר מהאופה, וכך אני יודע כמה חמאה עלי לתת לו כדי שיצא קילו בדיוק".

6

השופט חזר על דבריו של החלבן: "אתה בעצם אומר לנו שכמות החמאה שאתה נותן, שווה למשקל הכיכר שהאופה נותן לך". "בדיוק כבודו" אמר החלבן, לפני האופה חפז...

7
 (מ) זהבגד כי יהיה בו נגע צרעת. נגעי בגדים והבתים בלי ספק שאינן כאן מצד הטבע כי אין בהם דם וליחות המסבכים העיפוש או כל חלי וכל מכה, ועל כרחך אתה צריך לומר שבאים בדרך נס על צד העונש וזה בנין אב גם על נגעי הגוף שהם חוץ לטבע על צד העונש. והנה בנגעי בתים ארז"ל (ערכין טו.) שבאים על צרות העין כו' אבל בנגעי בגדים לא אמרו כלום והקב"ה אלי לומר כי הם באים על גסות הרוח כי דרך העולם להתכבד ביותר במלבושי כבוד כי הא דרכי יוחנן קרי למאניה מכבודותיה (שבת קיג.) וכארז"ל (שם קט.) לקדוש ה' מכובד כבדהו בכסות נקיה, וע"כ דין הבגד הנגוע בשריפה כי כל מתגאה נידון באש כמבואר למעלה פ"י צו בפסוק. הוא העולה על מוקדה, כי כך טבע האש לעלות למעלה כמו זה העולה במעלה, ודין שריפת החמץ יוכיח. וטהרתו בכיבוס מים המורה על גדר הענוה שיוודין ממקום גבוה למקום נמוך ולפיכך לא הזכיר בפסוק כ"א-בגד צמר ופשתים וכלי עור ולא הזכיר בגדי משי העשויין מן תולעת שני וזה לפי שהתולעת מרמז על גדר הענוה וטהרת המצורע באזוב ושני תולעת יוכיח, ע"כ אין הנגע מצוי בבגדי שני תולעת, לכך נאמר כאן והנה לא הפך הנגע את עינו והנגע לא פשה טמא הוא. ובכל מיני נגעים אין טומאה כי אם בפשיון, רמז להרחקת הגסות מכל וכל שלא לעמוד אפילו בדרך ממוצע ולא מינה ולא מקצתה (סוטה ה.) אלא צריך להפוך עינו עינים רמות שלו מכל וכל.

ותדע ותשכיל כי ג' מיני צרעת באים על ג' דברים, שהם כסוי לאדם זה לפניו מזה. מכסה ראשון הוא, עורו לבשרו. למעלה מעורו, בגדיו שהם כסוי לעורו. למעלה מהם, ביתו כי הוא מכסה לו להצילו ממטר ומזרם. ומי שהוסר מעליו כל מכסה נקרא פרוע ומגולה לכך נאמר (שמות לב.ב) וירא משה את העם כי פרוע הוא ודרשו רז"ל (ילקוט ש מצורע י.ח.קסג) שגלוקו בצרעת שנאמר בו וראשו יהיה פרוע, (ויקרא יג.מה) ע"כ הזכיר תחילה נגעי עורו ואחר כך נגעי בגדיו ואח"כ נגעי בתים להסיר מכסהו אחת אחת עד שיהיה פרוע ומגולה מכל וכל. וכן דעת המדרש שמביא הילקוט"ש בפסוק ראשו יהיה פרוע. על דרך ויגל את מסך יהודה (ישעיה כב.ח) על חורבן בהמ"ק כי בחורבן הבית נעשו מגולין מכל וכל. אמנם לדעת רז"ל (ויקרא יד.) הסדר הפוך כי אמרו אין בעל הרחמים נוגע בנפשות תחילה כו' לכך מביא תחילה נגע על ביתו לא חזר בו מביא גם על גופו כו'. ומה שהזכיר תחילה נגעי הגוף לפי שהקב"ה מתרה במכה אחרונה הגדולה תחילה כמו שאמר לפרעה (שמות ד.כג) הנה אנכי הורג בנך בכורך וכמו שפירש רש"י שם, כך הזכיר כאן נגעי הגוף בראשונה לאיים על האדם ממה שהוא מתירא ביותר אבל לעולם אין בעל הרחמים נוגע בנפשות תחילה כי אל רחום וחנון הוא.

נגעי בגדים

1
 "זהבגד כי יהיה בו נגע צרעת בבגד צמר או בבגד פשתים. או בשתי או בערב לפשתים ולצמר או בעור או בכל מלאכת עור" (ויקרא יג. מז-מח).
 "אין מטמא בנגעים אלא בגדי צמר ופשתים בלבד. או השתי או הערב של צמר ופשתים. וכל כלי העור בין קשה בין רך וכו'". (רמב"ם ה' טומאת צרעת פ"ג ה"א).
 6
 למה באמת יצאו צמר ופשתים מכלל בגדים אחרים שבאים מן הצומח לענין טומאת נגעים?

ה' ע"י א' ע"י

11
 אפשר לומר שטומאת נגעים בצמר ופשתים היא השלמה לתפקיד אחר שהוטל על מינים אלה במקום אחר בתורה: "כסות שחייב אדם לעשות בה ציצית מן התורה היא כסות שיש לה ארבע כנפים או יותר על ארבע וכו' ותהיה הכסות של צמר או של פשתן בלבד, אבל טלית של שאר מינין כגון בגדי משי ובגדי צמר גפן ובגדי

4

10-9

צמר גמלים וצמר ארנבים ונוצה של עזים וכיוצא בהן אין חייבין במצות ציצית אלא מדברי חכמים כדי להזהר במצות ציצית" (שם) ה' ציצית פ"ג הלכות א-ב). התפקיד שהוטל על צמר ופשתים במצות ציצית הוא: "וראייתם אתו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אתם" (במדבר טו, לט). כלומר, להזכיר לו את המצוות לפני שמעשה אנתו. וטומאת נגעים בצמר ופשתים באה להזכיר לו את המצוות אחרי שעבר עליהן. כי נגעים באים על אדם בעטיין של עבירות שבידו. ולא רק נגעי אדם כך, אלא גם נגעי בגדים: "אמר להם הקב"ה לישראל ראו מה ביניכם לאומות העולם. כשהן חוטאין אני מלקה בהם תחלה ואח"כ בבתיהם שנאמר וינגע ה' בפרעה וכו' אבל אתם אם חטאתם בתיכם אני מלקה תחלה שנאמר ונתחי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם וכו' אם חזר בו מוטב ואם לאו בגדי לוקים שנאמר אחר כך ולצרעת הבגד ועדיין אם חזר בו מוטב ואם לאו לוקה בגופו שנאמר לבסוף איש כי יהיה זב וכו' " (דעת זקנים מבעלי התוספות ויקרא יד, לד). צמר ופשתים מזכירים איפוא לאדם את מצות ה' לפני שעשה אותן ואחר שעבר עליהן.

בגד שהוא כלאים מן הצמר ומן הפשתים מטמא בנגעים" (רמב"ם ה' טומאת צרעת פ"ג ה"ב). מכיון שגם בגד כלאים ממלא את התפקיד של "וראייתם - וזכרתם", כי על בגד של פשתים צייתה התורה לעשות "פתיל תכלת" ודחתה את הלאו של שעטנו (ראה מנחות לט ועוד). לכן יש גם בבגד של כלאים טומאת נגעים.

לעומת זאת אין טומאת נגעים בבגדים אחרים של צומת. הם לא נועדו להזכיר לאדם את העבירות שכבר ישנן בידו. כגון שלא נועדו להזכיר לו את המצוות שעדיין אינן בידו. הם לא מתחייבים במצות ציצית ולא מיטמאים בטומאת נגעים.

ואולי טעמו של דבר זה שבגדים אחרים אינם מיטמאים בנגעים הוא, כדי לעשות צמר ופשתים יוצאים מן הכלל לענין זה וליצור הקבלה בין מצות ציצית לבין טומאת נגעים. על ידי הקבלה זו נעמד על טעמה של טומאה זו ונדע שהיא בחינת "וראייתם - וזכרתם". כי טומאה זו שגיא באה כדי להחזיר את האדם למוטב, לא תטיה בה חועלת אם האדם לא ידע למה היא באה. הקבלה זו בין מצות ציצית ובין טומאת נגעים, היא היא המודיעה לו טעמה של טומאה זו.

ולכן בגדים של עור יש בהם טומאת נגעים, אף על פי שאין בהם מצות ציצית. כי גם בלעדיהם ההקבלה שלמה. ההקבלה היא בבגדים שבאים מצומת ומגיות בעלי חיים. כל הבגדים מסוגים אלה שחייבים בציצית, טמאים בנגעים. וכל הבגדים מסוגים אלה הפטורים מציצית, טהורים מנגעים. סוגים אלה שיש בהם גם חיוב וגם פטור מציצית, יש בהם כדי להרגיש בהקבלה זו שבין ציצית לבין נגעים. עור שאיננו מסוגים אלה, אין מקום לעשות בו הקבלה זו. בעור יכולה להיות טומאת נגעים, גם אם אין בו מצות ציצית, כמו שיש טומאת נגעים בבתיים וגם בגופו של אדם.

אמנם טומאת נגעים יש בצמר ופשתים לאו דוקא בבגד שיש בו מצות ציצית, היינו בגד של ארבע כנפות. גם בטלית שאין בה ארבע כנפות ואפילו בשתי או בערב יש טומאת נגעים. אלא שכונתנו לומר שצמר ופשתים בתור כאלה נועדו למלא את התפקיד של "וראייתם - וזכרתם" בתנאים מסוימים. מה שאין כן שאר מינים שלא נועדו לתפקיד זה בשום תנאים.

"וחיה הנגע ירקק או אדמדם בבגד או בעור או בשתי או בערב או בכל כלי עור נגע צרעת הוא והראה את הכתן" (ויקרא יג, מט). כך בנגעי בגדים, ובנגעי בתיים: "ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר כנגע נראה לי בבית" (שם יד, לה). כאן הראה (הא קמוצה) וכאן נראה לי. כי אדם זה אין דרכו לראות את בגדיו. אילו היה דרכו לראות את בגדיו, היה רואה גם את הציצית לפני שעבר על המצוות ולא היה בא לידי עבירה, אלא שאין הוא רואה את בגדיו. ומי שאינו רואה את בגדיו, אחרים הם שמראים את הנגע שבתם. הוא לא ראה את הנגע אחר החטא כמו שלא ראה את הציצית לפני החטא.

וה' ושחט את הצפור האחת... השלח את הצפור החיה. ובפי אחרי אכר: "יקח שני שעירי עזים לחטאת... נתן אהרן על שני השעירים גרלות גורל א' לה' וגורל א' לעזאזל". ועולה על הרצון, מה נשחטו הצפורים האלו שאין להם גורל מכריע ביניהם, אינו לחיים ואינו מות. אינו תשחט ואינו תשלח על שני השוד, רק השחט שחט אינו שירצה, אגלו בשני השעירים, שאין שם שאלת חיים ומות (שדרי שניהם למיתה הולכים, אלא שא' לה' וא' לעזאזל). אמרה תורה, הגורל יכריע בין השעירים ולא נתנה השות לכהן הגדול, שיבור את הטוב בעיניו השני יהי לעזאזל? ואף כי מאח ה' היתה זאת, נפלאות היא בעיני סתם בני אדם, שהחיים בעזהו יקרים להם מכל דבר, ודעתם היא, שרק גורל יכול להכריע בשאלת החיים והמות, אינו צפוי לשחיתה ואינו לחיים ע"פ השדה - קל וחומר משני השעירים של יהוה"ם, אבל התורה, שהצריכה גורל בשעירי יהוה"ם ולא הצריכה בצפורי מצרע, מלמדת אותנו את ההיפך, אשר לא החיים בעזהו הם תכלית הבריאה; הם רק כפרוודור, אשר בו אפשר להכין א"ע לטריקליו, לחיי נצח בעזהו"ב, ולפיכך שאלת החיים המורה בעזהו"ו קטנה הרבה משאלת "לאן אהה הולך, לה' או לעזאזל?" האם יתקדש שם שמים על ידך או ח"ו יתחלל (שאו מוטב היה לך, שתהפך שליחך על פניך, שתמח ילד זכאי מזקן אשמאי). ואף שאין הדבר שייך בבעלי חיים שעירים וצפורים, אבל כבר נאמר: "מלפני מבהמות הארץ ומעוף השמים יחכמו" (איוב ל"ה), שעלינו בני האדם ללמוד מדות טובות מבעלי החיים ומטמאמור אודותם בתה"ק; ומעוף השמים ומצפורי מצרע, שאינם טעונים גורל, מי לחיים ומי למח, ומבהמות הארץ - שעירי יהוה"ם, שרק הגורל קובע מי לה' ומי לעזאזל עלינו ללמוד, וששאלת "לאן אהה הולך" היא העולה על כל השאלות ואפילו על שאלת המות והחיים.

(10) 10/15/18

5

הפטרות תוריע ומצורע

וארכעה אנשים מצורעים ושנים פתח
 השער. יש להבין מה זה בישר
 הקב"ה הבשורה טובה זו ע"י מצורעים דוקא.
 ונראה טעם לומר עפ"י מאמר. חז"ל אין בן דוד
 בא עד שיהא הדור כולו זכאי או כולו חייב אך
 קשה בשלמא כולו זכאי לחיי אבל כולו חייב
 למה. וז"ל דודאי כשישראל חייבים כלייה וראוים
 לפורענות ח"ו ע"י מעשיהם הרעים הגורמים אין
 הקב"ה מכלה אותם מחמת השביעה שנשבע
 לאברהם דלא וחליפס באומה אחרת וא"כ מחויב
 הקב"ה לגואלם קודם שיהיו כולם חייב ויהיה ח"ו
 כולם חייבים כליה. ולכן כשהיו במצרים במ"ט
 שערי טומאה וכמעט שלא באו בני שערי טומאה
 היה הקב"ה גואלם. וזה ג"כ המצורע שהפך כולו
 לבן טהור הוא אעפ"י ששער לבן סי' טומאה הוא
 כשהפך כולו לבן הרי הוא טהור להורות על זה.
 לכך בישר הקב"ה כאן ע"י מצורעים להוראת זה.
 וגם במשה בעת גאולת מצרים כשאמר להקב"ה
 והן לא יאמינו לי נלקה בצרעת להורות שאעפ"י
 שאינם ראוים לפדם יפדם מטעם הנ"ל וא"ש:

Those who do not recognize the importance of the establishment of Medinat Yisrael (the State of Israel) give several reasons. The first argument raised is that non-observant Jews led the movements which culminated in the establishment of the State. They argue that the results of such leadership cannot be of great historical significance for the Jewish people. These results must be considered not a step towards *geulah* (redemption), but rather a step away from *geulah*.

A second argument is that inasmuch as *galus*, exile, is a penalty for abandonment of the Torah, it follows that any salvation or deliverance can take place only as a result of t'shuvah (return to the Torah). The Zionist movements, however, did not originate as part and parcel of a universal Jewish movement of repentance.

A third argument against the significance of the *Medinah* is that the State of Israel came into being through natural processes. According to the opinion of some rabbis — though I think they constitute a very small minority of *g'dolei Yisrael* (great Jewish leaders) within the last fifty years — any form of *geulah* must take place in a metanatural fashion.

Chapter seven of the second book of Kings has bearing on all these arguments. Samaria, the capital of the northern kingdom of Israel, was besieged by the mighty armies of Syria and was in the throes of famine. Ordinary food was unobtainable and articles of food which, under normal circumstances, would have been considered repulsive were obtainable only at outrageous prices. Samaria seemed doomed.

Desperate as the situation of the inhabitants of Samaria was, the condition of the four outcasts was infinitely worse. According to our Sages, these four outcasts were none other than Gehazi and his three sons, who were afflicted with leprosy as a penalty for their spiritual heresy. The Rambam in his Commentary on the Mishnah in the last chapter of *Sanhedrin* describes them as cynics and scoffers. Ostracized by the city because of their malady, they faced certain death by starvation. Consequently, they decided to surrender to the Syrians. At worst, they might be put to death immediately, which would be much better than starving. At best, their lives might be spared. They had nothing to lose and everything to gain.

As they approached the camp of the armies of Syria, they beheld a miraculous spectacle — the camp was empty, and on every side there were signs of a panicky flight. In their haste, the Syrian soldiers had abandoned everything: tents, horses, an abundance of food and weapons, and precious stones and metals.

The four lepers went from tent to tent, taking these precious objects and hiding them. But as soon as they finished providing for their own needs, their consciences began to prick them, and they said, "We are not deporting ourselves properly. This is a day of good tidings. We are not allowed to be passive. If we tarry till the next morning, we will be guilty of an unforgivable sin." Consequently, they entered the city of Samaria and conveyed the good tidings to the inhabitants. We thus see that the miracle of the deliverance of all the inhabitants of Samaria was carried out through the medium of four lepers: physical lepers, yes, but above all, spiritual lepers.

The first argument, as to how any relief for the Jewish people could be realized through the medium of *apikorsim* (non-believers), can easily be rebutted by the precedent of the deliverance accorded the people of Samaria through the medium of the four lepers. This episode shows that no Jew can be excluded from the grace of God.

Logic of the Heart
 Logic of the Mind
 12

6

46

51

56

13

that *Yisrael af al pi shechata, Yisrael hu* — a Jew, even though he has sinned, remains a Jew, and that there is an innate tendency towards altruism even in the heart of spiritual lepers. It also shows that God does not exclude any Jew from salvation and He may therefore designate even spiritual outcasts as the messengers of relief and deliverance for the people of Israel. Consequently, we cannot ignore the significance of the establishment of the State of Israel simply because Jews who stand a substantial distance from any form of observance of *mitzvos* were at the forefront of founding the State. Perhaps the fact that nonobservant Jews are in the forefront today is a penalty for Orthodox Jewry's failure to play the most important part in the formation of the State

כ. וירמסו אותו העם בשער וימות. נקשה
 הרי אין לסיים בדבר רע כמ"ש באו"ח סוף סי'
 קל"ח ע"ש ובמ"ב, וא"כ איך מסיימים הפטרת
 מצודע בפסוק זה. וי"ל שהשליש הזה שאמר
 הנה ה' עושה ארובות בשמים תמה שהרי אין
 צריך הקב"ה לשנות מעשה בראשית וחטאו ה'
 שהיה צריך להאמין בנבואת הנביא שהחזק ולא
 לפקפק וקושייתו הקב"ה יסדר ולכן נענש שא"ל
 הקך רואה בעיניך ומשם לא תאכל וכשנתקיים

14
ENAC
1073

והנבואה וירמסו אותו העם בשער ומת ראה
שנתקיימה הנבואה ושאסור היה לו לפקפק
ובדאי כשהלך למות חזר בתשובה וביקש
שתחא מיתתו כפרתו ונמצא שבגמר מיתתו
נגמרה כפרתו וכאלו הביא חטאת ונתכפר זה
כבר דבר טוב ולכן מסיימין בזה.

7